

2132 / 24-2

מ/מח מחת כהן נאמר
1938

שם תיק: מאמר מאת רחל ינאית בן-צבי

מזהה פנימי **פ-2132/24**

מזהה פריט: 0007ca4

18/08/2016

תאריך הדפסה

כתובת: 2-109-1-8-1

2/3/24

1938

1938-38

הגנה האזרחית
ד"ר האזרחי

לשכת אדם

מחלקת היעוץ

4

מחלקת היעוץ

בחות הלימוד בירושלים בימי המאורעות

התחיל הדבר בימי הפסח, בגן עצי הפרי, לילה לילה פירצות חדשות בגדר. עם כל יום מתחצפים הרועים יותר, והגן בעצם ימי הלבלוב, והוא נשקף אל מול בית הנציב, מול עיני המשמר.

מדי יום נתקן את הוטי הברזל בגדר, מדי יום נקשרם מחדש, ומדי לילה נחקים ונחתכים שוב. החוצפה הולכת וגוברת. זה שנים שלא העיזו לחדור אל תוך גבולנו, ועתה - -

הרגשה של אי-שקט ממלאה הלב למראה הענפים השבורים. הם תלויים מדולדלים על גבי העצים, ובלילה האחרון נפגע המטע הצעיר. העצים עודם רכים ורעננים, והנה מושלכים כחללים, גדועים ועקורים.

מסביב לחות-הלימוד משוטטות דמויות חשודות, והרועים - הנערים הללו, כמה חוצפנים הם עתה. כוקר אחד אנו עוסקים בעידור העצים, והפוחזים מורצים עם הצאן מבעד לגדר, עם העצים והכבשים, חודרים אל תוך הגן. מהרנו לגרשם, להדפם והם לא נרתעו והמסירו אבנים על ראשינו, עד שהכרחנו אותם מעבר לגיא.

והמשטרה - אליה פנינו לא אחת ולא שמים ערכו חקירה ואף הביאו כלבים עירניים וזריזים, הריחו הללו וריחרוו ועד הכפר הסמוך הגיעו, אך לתוצאות לא הביאו - המשטרה עסוקה בענינים חשובים מאלה -

מה לילה סליל? מה עלול להתרחש סביב לנו?

חששו באויר מזכיר את ימות שנת 1929. נעורים הזכרונות. כאז כן עתה מתחיל להיות מורגש בפינתנו "ערב מאורעות" - - -

בסביבה השוממה בולטת נקודתנו הצעירה, הבודדה, על גבי הרבות קדם - -

ואנו בעצם המכוונה המשקית, עומדים לבנות הבית הני בחות. אומרים לקבל עוד ועוד גערות להכשרה. עמנו שני סורים, אם הבית, המורה לבישול וחבר אחד הוא השומר. מדי לילה עולים באזנינו קולות נמץ של יריות, האוירה מבשרת רעה. מרחוק אנו מבחינים סימני משואות על הגבעות ובאזנינו קולות יריות, והן הולכות וקרבות. באחרונה, בחצות לילה, ימים מועטים לפני המאורעות נשמעו מרפורי יריות מכל צד ועבר מקרוב, מאחורי הגדר שלנו סמוך

לשער, והכדורים שהעופפים בשמי החוה וידמה היה הנה-הנה ויפגעו בראשינו.

בשבילים המתפתלים במורד לעבר ה"סוכארא", שוכנים בני המדבר באהלים מאחורי ההר מכולנו, וליכיננו אנשי "צור בהיר", אלה הפלחים, שהופכים לאט-לאט לעירוביים. מדי יום יורדים לירושלים לעבודה - הם עוברים על-פני החוה ושולחים אלינו מבטים אפלים המעפעפים שנאה. בני האמנדים מחילים ספקים בכפר, וההסתה עולה באפנו, נישאת אלינו בהוך שתיקתם החצופה בעברם על-יד שער החוה.

בוקר אחד, והרועים מנתקים חומי התיל של הגדר, פורצים ישר אל חוף גן הירק, אל חוף הכרם, כאלו הפקד המקום וליה דין וליה דין. התיצבנו פנים אל פנים ב"סערס" עמם. התכבדנו באבנים והשיבונו באבנים מלוא חופנים, צרורות אבנים זרקנו עליהם עד שפלטו "הגבורים" וברחו, וכידינו שלל - שני כבשים שבוים עמנו. לשחוט לא שחטנום, ולשוק לא הוצאנו אותם. הכנסנו אותם אל המחסן ומחכים -

עבר לילה, ולמחרת, עם אור היום הומיעו אורחים, אנשי סילואן, אנשי כפר השלוח. עלו אלינו טנחל קדרון, החקרכו אל השער ועומדים מהססים - הלכנס או לא. ואנו רואים אותם היטב, וכאילו אין מרגישים בהם. השומר שלנו, חימני צעיר, מתהלך לו בחצר (בוגר מחנועה הנוער), מחוא כולו מתמחה, אומר לעשות רושם של שומר ממש, של אדם מבוגר. "אורחינו" מתקדמים. הנה כבר בפנים השער. השומר פונה לצדו ומודיע ליו: "האחד הוא בעל הצאן, והשני שייך הכפר, באו לבקש את הכבשים".

עם שכנים מהבליט אין רצון לשאח ולתח, ואל נא ידמו כי הפקר המקום שלנו, נעמוד בעצמנו על המשמר ולמשטרה נקרא. השומר חוזר אליהם. ושוב הוא מודיע: רצונם לחשלים, מחייבים לשמור על נחסי שכנים הוגנים.

ובכן, ננסה.

ובינתיים שלפנו מן המטרה: האם הומיעו אנשי הכפר, האם באו לדרוש את הכבשים? - צריך לאסרם.

לא אין צורך. בעצמנו נסחדר - אנו "עושים שלום", ברית שלום נכרות עם אנשי כפר סילואן (לכמה זמן?)

וחיים שלנו, חיים השומר, בקי בחלכות "שלוש שכנים" - לחם ומלח יטעמו אהנו, ולא יפרו את דבורם. והשנים מחקרים. השתחויות וברכות וחזר חלילה. והכנות מסביב מעמידות פנים רציניים. עוצרות בעד הצחוק ונותנות נימוס. אם שלום - חרי בכבוד!

מתכנסים לחדר האוכל, ועל השולחן מופיע שקפה המסורתי. חיים כנצח על המסיבה. במקום לחם - מצה, חרי אחרון של פסח היום. ושקפה השיחה מתוך ידירות ונחת... השנים מרבים להפעל ממשקנו. אם מתוך חנופה ואם מתוך חוס כפרי. ואני ממנה את מבטיהם אל המראה שבחוץ, אל ההרים המשתרעים מזרחה - שוממים ועזובים. ההרים כמו שהיתה אדמה בחור בטרם שבאנו הנה. האם אין די מקום עבורנו ועבורכם? "סחיה סחיה" (אמת, אמת) מניד השיח בראשו, והוא מרבה להצטדק על טעמי החבלה של הרועים ומטיל את כל האשמה על ראשיהם ומבטיה גבוהות, מבטיה בטחון לעתיד. מהיום והלאה - "עלא ראשי", לא יגעו בכס עוד. - ולאות האחריות הוא חותם בעצם ידו, באצבעותיו, על גליון החוזה. על הניר הובלטו יפה חמש אצבעותיו וכף היד כולה, כהתיימה היד כנגד הרוחות והכזיזים, אשר העלחים נוהגים לטבוע על משקופי הבתים בתוך הכפפים. עוד שעה ארוכה נמשכה השיחה ונסכה על הא ועל רא, על העבר הרחוק ועל ימי בני ישראל, דברים מעורפלים, קטעי אנדות - כאילו כאו הוכרים כצדק לשם פיוס ומצוי, ומפויסים ונרגעים יצאו גם הם סאתנו, ושני הכבשים על ידם...

ומני אז - חרי זה פלא, שקט אצלנו בפינה, זה שכוות אחדים. שקט בעצם ימי הזעם של ההתנפלויות והרציחות בארצנו.

בלילות אשהלט עלינו אי-חבטחון, הכל מסביב נראה חשוד. איושה קלה אם תגיע מהשיחים, וקול מרחוק עת ינשא כל צל שיחלוף, כל אור שינצנץ במרחק - כדורים מתעופפים מעל פני החור ואני מתעוררת מבוהלת, כאילו קרה משהו מה על ידך, ובחררה מקשיבה לצעדי השומר ואל לחש החברים שעומדים על המשמר. מקשיבה ולשטלאט נרגעת - במשק עריון הכל בסדר... זה אי שם בסביבה, יוחר רחוק מתוך לחור, נסרה יריה באוירה מאי שם נישא הד נפץ של מצצה, במשק כאומה עוד לא קרה.

אך שוב אין הלב רוגע, נמה ולא נמה עד אור הבוקר. מצלצל הפעמון לעבודה, ממזר את שרירי צללי הלילה. יש מהר הכל בעבודה. קפל צחוק, צהלת נוער, כאור הבוקר, כאויר הרענן, והעבודה מרובה ורחופה, חרי התברכנו השנה בגשמי ברכה - בכל ערוגה ובכל תלם מוחשת ברכת המים. המרכה שלנו מלאה על צבותיה ומבלי משים ישובבו המים את הלב, יעודדו וכאילו יוסיפו בטחון. העבודה כולעת

ומשכיחה את אי השקט. כל שעה המאשה, כל רגע, והיום חולף במהרה. יקרה לנו
העבודה בימים האלה, יקרה ומשותפת לחברה המבוגרת ולנערה העולה בתוכנו, כאילו
מתוך האדמה מתוך העבודה ומתמסרת הרגשת הבטחון.

העבודה מרביעה, העבודה מנחמת.

בחזת הלימוד בירושלים בימי המאורעות

התחיל הדבר בימי הסתה, בגן עצי הפרי, לילה לילה פירצות חדשות בגדר. עם כל יום סתחצפים הרועים יותר, והגן בעצם ימי הלבלוב, וחוא נשקף אל מול בית הנציב, מול עיני המסמר.

מדי יום נחקן את חוטי הברזל בגדר, מדי יום נקשרם מחדש, ומדי לילה נחקים ונחחקים שוב. החוצפה הולכת וגוברת. זה שנים שלא העיזו לחרור אל חוץ גבולנו, ועתה - -

הרגשה של אי-שקט ממלאה הלב למראה הענפים השבורים. הם תלויים מרודלים על גבי העצים, ובלילה האחרון נסגע המסע הצעיר. העצים עודם רכים ורעננים, והנה מושלכים כחללים, גדועים ועקורים.

מסביב לחזת-הלימוד משוטטות דמויות חשודות, וחרועים - הנערים הללו, כמה חוצפנים הם עתה. בוקר אחד אנו עוסקים בעידור העצים, והפוחזים פורצים עם הצאן מבעד לגדר, עם העצים והכבשים, חודרים אל חוץ הגן. מחרנו לגרשם, להדפם והם לא נרתעו והמסירו אבנים על ראשינו, עד שהברחנו אותם מעבר לגיא.

והמסורה - אליה שנינו לא אחת ולא שנים ערכו חקירה ואף הביאו כלבים עירניים וזריזים, הריחו חללו וריחחו ועד הכפר הסמוך הביעו, אך לתוצאות לא הביאו - המסורה עסוקה בענינים חשובים מאלה -

מה לילה מליל? מה עלול להתרחש סביב לנו?

חששו באויר מזכיר את ימות שנת 1929. נעורים הזכרונות. מאז כן עתה מתחיל להיות סורגש בפינתנו "ערב מאורעות" - - -

בסביבה השוממה בולטת נקודתנו הזעירה, הבודדה, על גבי הרבות קדם - -

ואנו בעצם התכוננה המשקית, עוסדים לבנות הבית השני בחזה. אוטרים לקבל עוד ועוד נערות להכשרה. עמנו שני סורים, אם הבית, הסורה לבישול וחבר אחד הוא השומר. מדי לילה עולים באזנינו קולות נמץ של יריות, האוירה מכשרת רעה. מרחוק אנו מבחינים סימני משואות על הגבעות ובאזנינו קולות יריות, והן הולכות וקרבות. באחרונה, בחצות לילה, ימים מועטים לפני המאורעות נשמעו פרטורי יריות מכל צד ועבר מקרוב, מאחורי הגדר שלנו סמוך

לשער, והכדורים מתעופפים בשמי החוה ונדמה היה הנה-הנה ויפגעו בראשינו.

בשבילים המתפתלים במורד לעבר ה"סוכארא", שוכנים בני המדבר באהלים מאתורי
ההר מסולנו, ולימינו אנשי "צור בהיר", אלה הפלחים, שחופכים לאט-לאט
לעירוניים. מדי יום יורדים לירושלים לעבודה - הם עובדים על-פני החוה
ושולחים אלינו מבטים אשלים המפעפעים שנאה. בני האפנדים מתחילים מבקרים
בבקר, והד ההסתה עולה באפנו, נישאת אלינו מהוך שתיקתם החצופה בעברם על-
יד שער החוה.

בוקר אחד, והרועים מנתקים חוטי החיל של הגדר, מורצים ישר אל חוך גן
הירק, אל חוך הכרם, כאלו הפקר המקום ולית דין ולית דין. התיצבנו
פנים אל פנים ב"מערכה" עמם. התכדנו באבנים והשיבנו באבנים מלוא
חופנים, צורות אבנים זרקנו עליהם עד שפלטו "הגבורים" וכרחו, ובידינו
שלל - שני כבשים שביים עמנו. לשחום לא שחטנום, ולשוק לא הוצאנו אותם.
הכנסנו אותם אל הסמך וסחכים -

עבר לילה, ולמחרת, עם אור היום הופיעו אורחים, אנשי טילואן, אנשי כפר
השלוח. עלו אלינו מנחל קדרון, התקרבו אל השער ועומדים מחססים *
הלמכנס או לא. ואנו רואים אותם היטב, וכאילו אין מרגישים בהם. השומר שלנו,
חימני צעיר, מתהלך לו בחצר (בוגר מהנועה הנוער), שהוא כולו מחמתח, אומר
לעשות רושם של שומר מסש, של אדם מבוגר. "אורחינו" מתקדמים. הנה כבר
בפנים השער. השומר פונה לצדם ומודיע ליו: "האחד הוא בעל הצאן, והשני
סיך הכפר, באו לבקש את הכבשים".

עם שכנים מחבלים אין רצון לשאת ולתת, ואל נא ידמו כי הפקר המקום שלנו,
נעמוד בעצמנו על המשמר ולמשמרה נקרא. השומר חוזר אליהם. ושוב הוא
מודיע: רצונם להשלום, מתחייבים לשמור על נחסי שכנים הוגנים.

ובכן, ננסה.

ובינתיים מלפנו מן המשרה: האם הופיעו אנשי הכפר, האם באו לירוש את
הכבשים? - צריך לאסרם.

לץ אין צורך. בעצמנו נסתדר - אנו "עושים שלום", ברית שלום נכרות עם
אנשי כפר טילואן (לכמה זמן?).

1. The first part of the report is a general statement of the purpose and scope of the study.

The second part of the report is a detailed description of the methods used in the study. This includes a description of the subjects, the materials, and the procedures used. The third part of the report is a presentation of the results of the study. This includes a description of the data collected and a discussion of the findings.

The fourth part of the report is a discussion of the implications of the findings. This includes a discussion of the theoretical implications and the practical implications. The fifth part of the report is a conclusion. This includes a summary of the findings and a statement of the limitations of the study.

The sixth part of the report is a list of references. This includes a list of the books, articles, and other sources used in the study. The seventh part of the report is an appendix. This includes a list of the tables, figures, and other materials used in the study.

The eighth part of the report is a list of tables. This includes a list of the tables used in the study. The ninth part of the report is a list of figures. This includes a list of the figures used in the study.

10. The tenth part of the report is a list of tables.

11. The eleventh part of the report is a list of tables.

12. The twelfth part of the report is a list of tables.

וחיים שלנו, חיים השומר, בקי בהלכות "שלום שכנים" - לחם ומלח יסעמו אהנו,
ולא יפרו את דבורם. והשנים מתקרבים. השתחויות וברכות וחזר חלילה.
והבנות מסבים מעמידות פנים רציניים, עוצרות בעד הצחוק ונוהגות נימוס.
אם שלום - הרי בכבוד!

מחנכים לחדר האוכל, ועל השולחן מופיע הקפה המסורתי. חיים מנצח על
המסיבה. במקום לחם - מצה, הרי אחרון של מסח היום. ושוטפת השיחה
מחוך ידידות ונחת... השנים סרבים להתפעל ממענקו. אם מחוך הנופה ואם
מחוך תום כפרי. ואני מפנה את מבטיהם אל המראה שבחוף, אל ההרים המשתרעים
מזרחה - שוממים ועזובים - ההרים כמו שהיתה אימה בחוף בטרם שבאנו הנה. האם
אין די מקום עבורנו ועבורכם? "סחיה סחיה" (אמה, אמה) מניד השיך בראשו,
והוא מרבה להצמדק על מעשי החבלה של הרועים ומטיל את כל האשמה על ראשיהם
ומבטיח גבוהות, מבטיח במחוך לעתיד. מהיום והלאה - "עלא ראשי", לא
יגעו בכס עוד. - ולאוח האחריות הוא חותם בעצם ידו, באצבעותיו, על גליון
החוזה. על הניר הוכלסו יפה חמש אצבעותיו וכך היר כולה, כחתימה היר כנגד
הרוחות והכזיקים, אשר הפלחים נוהגים לטבוע על משקופי הבתים בחוף הכנפיים.
עוד שעה ארוכה נמשכה השיחה ונסבה על הא ועל דא, על העבר הרחוק ועל ימי
בני ישראל, דברים מעורפלים, קטעי אגדות - כאילו באו הדברים מצדם לשם
פיוס ומצוי, ומפויסים ונרגעים יצאו גם הם סאתנו, ושני הכבשים על ידם...

ומני אז - הרי זה פלא, שקט אצלנו במינה, זה שבועות אחדים. שקט בעצם ימי
הזעם של ההתנפלויות והרציחות בארצנו.

כלילות השתלט עלינו אי-הבטחון, הכל מסביב נראה חשוד. איושה קלה אם
תביץ מהשיחים. וקול כרחוק עת ינשא כל צל שיחלוף, כל אור שינצנץ במרחק -
כדורים מתפוצצים כעל פני החוה ואני מתעוררת מבוהלת, כאילו קרה משהו
פה על ירך, ובחרדה מקשיבה לצעדי השומר ואל לחש החברים שעומדים על המשמר.
מקשיבה ולאטלאט נרגעת - במשק עדיין הכל בסדר... זה אינם במסיבה, יותר
רחוק מחוף לחוה, נסרה יריה באוירה כאי שם נישא הד נפץ של מצצה, במשק מאומה
עוד לא קרה.

אך שוב אין הלב רובע, נמה ולא נמה עד אור הבוקר. מצלצל הפעמון לעבודה,
מפזר את שרידי צללי הלילה. יש מהר הכל בעבודה. קול צחוק, צחלת נוער,
כאור הבוקר, כאויר הרענן, והעבודה מרובה ורחופה, הרי התברכנו השנה בגשמי
ברכה - בכל ערוגה ובכל חלם מוחשת ברכה חמים. הברכה שלנו מלאה על צדותיה
ומבלי משים ישובבו חמים את הלב, יעודדו וכאילו יוסימו במחוך. העבודה כולעת

ומשכיחה את אי השקט. כל שעה מפגשה, כל רגע, והיום הולך במהרה. יקרה לנו
העבודה בימים האלה, יקרה ומשוחה לחדרה המבוגרת ולנערה העולה במוכנו, כאילו
מהוך האדמה מהוך העבודה ומתמסרת הרגשה הבטחון.

העבודה מרגיעה, העבודה מנחמת.

מחשבים כל צעד, חשים במבטיהם כבחצים השלוחים אל הגב. הקצין מסנן מבין השנים - "יעמדו כאילו מצפים לקרבן".

על יד הכותל שוטר ערבי צעיר מקדם את פני הקצין - הנה שם יעמוד לו היהודי, משוגע הוא.

בקצה הרחבה מצאתיו כפוף ונשען אל הכותל - שקוע בתפילה כאילו התכנס כולו בחוכו - התקרבה לי לאט. לא הרגיש בי, עברתי על ידו ונגשתי מהעבר השני. אינו שם לב.

- מאיזו עדה? פניתי אליו.

אין תשובה.

- האם ספרדי? -

לאט לאט הרים את ראשו וכאילו לעצמו:

- יהודי.

- ומנין אתה? - הוספתי לשאול.

- מירושלים.

- כלומר - מאיזו שכונה?

- ממחנה יהודה.

האם בכל ערב שבת תבקר אצל הכותל?

- לפעמים.

- כלום לא ידעת שיכולת לההרג?

- האלהים בשמים.

- מה מעשה ידיך?

שואב מים אני --

7

את המלים האחרונות השיב כאילו לכותל ולא לי.

הרגשתי ~~ה~~ היטב - השיחה עליו לטורח.

השמש שקעה, הצללים עמקו ועמקה העצבות. הראית מימין את הכותל

בשעת הבדידות, בחצות הלילה או בשעות הבוקר המוקדמות, כשאין איש מסביב?

ראית כשאבנים אלמות מדובבות?

"השעה מאוחרת" - אומר הקצין - "אני מוכרח לקחת אותו מכאן" -

אך המחפלל מוכן כבר מעצמו. גפף את תפילתו, סר מהכותל, והוא מביט

בחמומות ומשתומם שישוה שם לב אליו --

- נלך, מאיך בנו הקצין וקולו חרד.

- נלך --

11

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE